gemeente Barneveld

Memo

Datum:
24 oktober 2023

Onderwerp: Informeren uitkomsten Septembercirculaire 2023 en ontwikkelingen BUIG budget

Ter attentie van: Raad

Afzender: Financiën

Inleiding
Op Prinsjesdag is de septembercirculaire verschenen. Deze kwam te laat om de financiële uitkomsten nog mee te kunnen nemen in de Programmabegroting 2024. Echter bevat de circulaire financiële informatie welke relevant is om mee te nemen bij de Raadsbehandeling van de Programmabegroting op 8 november.
Daarnaast is begin oktober bekend geworden dat het BUIG budget aanzienlijk wijzigt.

In deze informerende Raadsmemo gaan we in op de consequenties van deze informatie op het financieel meerjarenperspectief 2024- 2027 en lichten we deze toe.

De **septembercirculaire 2023** bevat geen grote wijzigingen, wel wordt er ingegaan op de nieuwe financieringssystematiek vanaf 2027 en vindt er een actualisatie van het LPO accres plaats (ontwikkeling lonen en prijzen).

Ieder jaar uiterlijk op 1 oktober maakt het ministerie het **BUIG-budget** bekend. Het voorlopige budget voor 2024 komt zo'n € 3 miljoen hoger uit dan nu in de begroting is opgenomen. Dit wordt ten eerste veroorzaakt door een hoger macrobudget o.a. als gevolg van de verhoogde instroom van statushouders. Ten tweede is sprake van een aanpassing van de verdeelsystematiek, wat een voordelig effect heeft (de gemeente Barneveld ondervond eerder juist sterk nadeel van deze verdeelsystematiek).
Dit voordeel is structureel verwerkt, maar in de praktijk kan het BUIG budget jaarlijks fluctueren als gevolg van bijstellingen in het macrobudget en/of de ontwikkeling van de maatstaven in het objectief verdeelmodel. De hoogte van het macrobudget wordt op basis van landelijke algemene ontwikkelingen bepaald, als gemeente hebben we hier dus geen invloed op. Het voordeel wordt deels teniet gedaan door structureel hogere lasten (€ 1,76 miljoen), mede gebaseerd op de huidige taakstelling statushouders. Zoals in de tweede tussenrapportage al is gemeld laat het uitkeringsbestand in het eerste half jaar van 2023 een stijgende lijn zien in het aantal uitkeringsgerechtigden, als gevolg van de verhoogde taakstelling en instroom van statushouders. Deze lijn wordt structureel doorgezet.

Uitkomsten op hoofdlijnen in relatie tot het meerjarenperspectief

	2024			2025			2026			2027		
	totaal	I	S	totaal	I	S	totaal	I	S	totaal	I	S
Effecten Septembercirculaire (A)	1.594	125	1.469	1.560	72	1.488	1.340	0	1.340	3.155	0	3.155
	2024			2025			2026			2027		
Effecten nieuwe systematiek BUIG (B)												
BUIG- budget inkomsten	3.000		3.000	3.000		3.000	3.000		3.000	3.000		3.000
Uitgaven bijstand	-1.760		-1.760	-1.760		-1.760	-1.760		-1.760	-1.760		-1.760
Meerjarenprognose Programmabegroting 2024 (C)	-3.896	-5.825	1.929	1.399	976	424	-7.226	-1.494	-5.732	-8.522	-561	-7.961
Nieuwe prognose resultaat per begrotingsjaar (D=A+B+C)	-1.062	-5.700	4.638	4.200	1.048	3.152	-4.646	-1.494	-3.152	-4.127	-561	-3.566

Conclusies

Ondanks dat de septembercirculaire weinig bijzonderheden bevat zorgt de stijging van de loon- en prijsontwikkeling (accres) voor een structureel voordelig effect op het meerjarenperspectief (van € 1,5 miljoen oplopend naar € 3 miljoen in 2027). Daarnaast verbetert het perspectief door het recentelijk bekend gemaakte voorlopige BUIG budget (netto € 1,2 miljoen).
Net als in de Programmabegroting 2024 zijn de jaren 2024 en 2025 structureel sluitend. Tevens is het meerjarige (structurele) beeld aanzienlijk verbeterd ten opzichte van de begroting.

Toelichting financiële effecten Septembercirculaire 2023 gemeente Barneveld

1. Uitkeringsfactor en basis

a. Accres

De accressen voor de loon- en prijsontwikkeling (LPO-accres) zijn van 2024 tot en met 2028 bijgewerkt.
Naast de reguliere accresontwikkeling LPO is bij de Voorjaarsnota 2023 besloten om het gemeentefonds vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling Bruto Binnenlands product (Bbp). De indexatie wordt gesplitst in een volume- en een prijsdeel (voor elk een aparte indexeringsmethodiek). Door deze ontwikkeling stijgt het accres voor het volumedeel, en daalt de indexatie voor het prijsdeel vanaf 2027 (in totaal een voordelig effect). Reeks in constante prijzen:
2024: 1,2 miljoen
2025: 1,2 miljoen
2026: 1,1 miljoen
2027: 3 miljoen

2. Ontwikkeling uitkeringsbasis

De WOZ waarden zijn geactualiseerd op basis van de laatste CBS gegevens. Per saldo leidt dit tot een nadeel (hogere aftrek):

- 2024: € -/- € 0,4 miljoen
- 2025: € -/- € 0,35 miljoen
- 2026: € -/- € 0,35 miljoen
- 2027: € -/- € 0,35 miljoen

Dit wordt deels gecompenseerd doordat de WOZ waarden in Barneveld stijgen.

Daarnaast is er sprake van ontwikkelingen in de maatstaven (aantallen). Dit leidt tot een voordeel:

- 2024: € 0,6 miljoen
- 2025: € 0,6 miljoen
- 2026: € 0,5 miljoen
- 2027: € 0,5 miljoen

3. Taakmutaties

De circulaire bevat informatie over een aantal taakmutaties. We noemen alleen die voor Barneveld relevant en substantieel zijn. Daarbij geven we aan in hoe we deze middelen inzetten. Ter verduidelijking, taakmutaties zijn middelen die met een bepaald oogmerk aan het gemeentefonds zijn toegevoegd, maar waar geen bestedingsverplichting aan ten grondslag ligt. Voor Barneveld gaat het om:

a. Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (structureel € 12.000)
b. Bijzondere bijstand en vroegsignalering (incidenteel voor 2024 € 80.000).
c. Rijksvaccinatieprogramma maternale kinkhoestvaccinatie (structureel € 13.000).

Deze middelen worden op het desbetreffende beleidsproduct geraamd als budget.

4. **Decentralisatie uitkeringen**

In de septembercirculaire zijn een aantal nieuwe decentralisatie-uitkeringen opgenomen. Voor Barneveld gaat het om de volgende DU:

- Veilig wonen (veiligheid decentrale bestuurders) (3 jaar incidenteel € 7.000). Dit budget wordt begroot op het betreffende beleidsproduct.

Toelichting ontwikkeling BUIG- budget

Het voorlopige BUIG budget voor 2024 komt zo'n € 3 miljoen hoger uit dan nu in de begroting is opgenomen. Dit wordt veroorzaakt door een hoger macrobudget o.a. als gevolg van de verhoogde instroom van statushouders en door een aanpassing van de verdeelsystematiek. Dit voordeel is structureel verwerkt, maar in de praktijk kan het BUIG-budget jaarlijks fluctueren als gevolg van bijstellingen in het macrobudget en/of de ontwikkeling van de maatstaven in het objectief verdeelmodel. Het voordeel wordt deels teniet gedaan door structureel hogere lasten (€ 1,76 miljoen).

Eerdere jaren was het verdeelmodel BUIG zo opgebouwd dat wij hier nadeel van ondervonden. Hierdoor moest de gemeente Barneveld elk jaar een vangnetregeling aanvragen ter gedeeltelijke compensatie van de hoge kosten. Er is landelijk onderzoek naar het verdeelmodel gedaan, wat aanleiding gaf om het verdeelmodel aan te passen. Daarnaast hebben wij lokaal onderzoek laten doen door Berenschot naar het verdeelmodel, waarvan de uitkomsten worden gedeeld met de Raad.

In het voorjaar wordt de voorlopige uitkering 'nader voorlopig' en uiteindelijk in oktober definitief. Hier kunnen wijzigingen in zitten. De huidige verwachting is dat het definitieve BUIG-budget grotendeels in lijn zal zijn met het voorlopige BUIG-budget.

gemeente Barneveld

Tabel Budgettaire uitkomsten, incl. effect op het meerjarenperspectief

	2024			2025			2026			2027		
	totaal	I	S	totaal	I	S	totaal	I	S	totaal	I	S
Effecten Septembercirculaire 2023												
1. Uitkeringsfactor en basis												
a. Accres	1.206		1.206	1.189		1.189	1.109		1.109	3.005		3.005
2. Ontwikkeling uitkeringsbasis, o.a. aantallen	228		228	266		266	202		202	124		124
3. Taakmutaties												
3a. Taakmutaties	234	209	25	98	72	26	24		24	24		24
3b. Stelpost voor taakmutaties/ ramen in programma	-109	-84	-25	-26		-26	-24		-24	-24		-24
4. IU/DU's												
4a. Ontwikkeling IU's/ DU's	42	7	35	39	7	32	36	7	29	27		27
4b. Stelpost IU's/ DU's	-7	-7		-7	-7		-7	-7				
Effecten Septembercirculaire (A)	1.594	125	1.469	1.560	72	1.488	1.340	0	1.340	3.155	0	3.155
	2024			2025			2026			2027		
Effecten nieuwe systematiek BUIG (B)												
BUIG- budget inkomsten	3.000		3.000	3.000		3.000	3.000		3.000	3.000		3.000
Uitgaven bijstand	-1.760		-1.760	-1.760		-1.760	-1.760		-1.760	-1.760		-1.760
Meerjarenprognose Programmabegroting 2024 (C)	-3.896	-5.825	1.929	1.399	976	424	-7.226	-1.494	-5.732	-8.522	-561	-7.961
Nieuwe prognose resultaat per begrotingsjaar (D=A+B+C)	-1.062	-5.700	4.638	4.200	1.048	3.152	-4.646	-1.494	-3.152	-4.127	-561	-3.566